

مسئولیت ناشی از طراحی صفحات وب و داده پردازی

مترجم: سید محمد زمان درویشی

اشاره دیدگاه ابتدایی این نوشتار توسط پروفسور «بیرن ترودل» در چهارچوب حقوق تکنولوژی و اطلاعات در دانشگاه مونترال در ماه مه ۱۹۹۹ ارائه شد. این دیدگاه توسط نویسنده این مقاله، پرورده شده است. دیناچه: امروزه، با پیدایش مجموعه ارتباطات اینترنتی، تجارت در شبکه‌های بین‌المللی ارتباطی، جلوه خاصی پیدا کرده است. این امر از رام جستجو در شبکه وب و یا به عبارت دیگر ناوبری در شاهراههای اطلاعاتی می‌سر می‌گردد. واژگان اخیر، استعاره‌ای هستند و در ذهن، یک فضای آزاد پایان‌ناپذیر در پهنای دریا را تداعی می‌کند. در سالهای دهه شصت میلادی، بیوندهای بسیار محسوس در حوزه ناوبری و نظامهای ارتباطاتی، موقعیت خاصی یافت. نقض امتیاز رادیوهای آداری، یکی از دهمین مؤسسات انتشار اطلاعات، که برنامه‌های برخلاف قانون پخش می‌کرد، بر کشورهای همسایه، تأثیر گذاشت. هنگامی که دولت انگلستان، تصمیم به ایجاد یکی از این ایستگاهها در دماغه کارولین گرفت، کاپیتانهای کشتیها،

چکیده این مقاله به قوانین مربوط به رایانه‌ها و حقوق مربوط به تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات، عهدنامه‌ها و تنظیمی در کنوانسیون‌ها در مورد مسئولیت‌ها و محدودیتها و آزادیهای شبکه‌های الکترونیکی در دنیای ارتباطات پرداخته است و مسئولیت عاملین و نویسندگان شبکه‌های اینترنتی را از دیدگاههای مختلف مورد بررسی قرار داده است.

(Kubman) منتج شده است که به معنای سکان کشتی می‌باشد و مشخصاً مربوط به دنیای کشتیرانی بوده است **(Cyber Metique)**. هنر ناوبری بوده که با مهارت و تبحر فرمانده کشتی، عجیب است.

اکنون نیز کارگزاران اینترنت، همچون فرماندهان کشتی می‌باشند که به طور آزادانه بر روی اطلاعات شاهرهای اطلاعاتی، ناوبری می‌نمایند اما این آزادی، بی‌حد و حضر نیست. به عبارت دیگر، همانگونه که کشتی‌ها، مجاز به بارگیری و یا تخلیه کالاهای غیر مجاز در بنادر نیستند، کارگزاران اینترنت نیز، مجاز به انتشار اطلاعات خلاف قانون و اخلاق حسنه نمی‌باشند. حال اگر جویبار امور، به خلاف قانون و اخلاق باشد، مسؤل آن کیست؟ آیا فرمانده «او» (نویسنده پیام) مسؤل است؟ در اصل، پاسخ مثبت است ولی این شخصیت در بسیاری موارد ناشناس است و تقریباً در اکثر موارد به واسطه جادوی دیجیتال، ناشناس باقی

با استناد به قانون حمایت از دریاها، عمیق، با نمایندگان دولت، مخالفت کردند. عهدنامه تنظیمی در کنوانسیون ژنو (به تاریخ ۱۹۵۸) در واقع، قدرتهای ساحلی را از استقرار کشتی‌هایشان در بیرون از قلمروشان منع می‌کرد. اما میانه دریا، برای همه کشورها، آزاد بود.

به عبارت دیگر فعالیت‌هایی که در میانه دریا انجام می‌شد، تابع مقررات دولت خاصی نبود و قوانین فراملی بر آن حکومت می‌نمود. در کنوانسیون مونترویای به تاریخ ۱۹۸۲ با صراحت کامل، این اندیشه مورد حمایت قرار گرفت. بنابراین، آمریکاییان طرفدار آزادی مطلق، نگرشی «دریا گونه» به شبکه‌های الکترونیکی دارند و قضای آزاد الکترونیکی را بدون از جبهه‌گیری‌های سیاسی، در دنیای ارتباطات، گسترش داده‌اند. واژه **(Cyber Metique)** که ساخته و پرداخته آمریکایی‌هاست، به معنای شاهرهای اطلاعاتی به کار می‌رود. واژه **(Cyber)** در اصل از ریشه

می‌ماند. حال با وجود ناشناس بودن او، آیا می‌توان تصور کرد که دارندگان بادیانها و کشتی‌هایی که ابزارهای لازم برای فرمانده فراهم کرده‌اند و موجب ضرر شده‌اند که در اصطلاح اینترنت، فراهم آوردندگان خدمات اشتراک نامیده می‌شوند، مسؤل هستند؟ یا اینکه مسؤل حمل و نقل که کالای کشتی را در محل نامناسب رها کرده است و اصطلاحاً فراهم آورنده خدمات اتصال به شبکه‌های ارتباطی اینترنت نامیده می‌شود. مسؤل می‌باشد؟ بدون شک به سبب ناشناس بودن مباشر، سبب که همانا فراهم آوردندگان خدمات اشتراک و اتصال می‌باشند، قائم مقام فرستنده پیام می‌باشد و تحت هر رژیم حقوقی، می‌توانیم آنها را بخاطر خطا و شبه جرم، مسؤل بدانیم در حالیکه مسؤل اصلی، غایب است و این مشکل همیشگی اینترنت خواهد بود.

در این نوشتار مسؤلیت انتشار پیام‌های غیر قانونی و برخلاف اخلاق حسنه در صفحات وب، را مورد مطالعه قرار داده‌ایم. و موضوع اصلی، چهارچوب مسؤلیت فوق و در درجه شدت یا عدم شدت آن می‌باشد.

مجرمانه قلمداد می‌کند. دومین پایه آن، عنصر معنوی است که به واسطه قصد ارتکاب عمل زیان آور و مجرمانه تحقق می‌یابد. سومین عنصر، عنصر مادی است که انجام عملیات مجرمانه است که می‌تواند، جنحه، جنایت یا خلاف باشد.

اما مسؤلیت مدنی، با انجام فعل زیانبار تحقق می‌یابد که نتیجه آن جبران خسارت است. مواد ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴ از کد ناپلئون شرط تحقق مسؤلیت مدنی را ارتباط آن با خطا و فعل شخص و یا حدوث فعل زیانبار از یک چیز که تحت حفاظت او بوده است، می‌داند. به عبارت دیگر، الزامات خارج از قرارداد، براساس ماده ۱۳۸۲ کد ناپلئون، با وجود بروز خسارت و رابطه علیت میان خطا و خسارت، تحقق می‌یابد. در اینترنت نیز این نوع از مسؤلیت، قابل اعمال است و مسولین شبکه‌های ارتباطی در برابر آنچه انجام می‌دهند، مسؤلند. در این نوشتار، نویسندگان پیام، نویسندگان مطبوعات، گزارشگران از واسطه‌ها که فراهم آوردندگان خدمات اشتراک اینترنت و فراهم آوردندگان خدمات اتصال به صفحات وب می‌باشند، تفکیک شده‌اند.

فصل نخست: مسؤلیت عاملین قدیمی

در اینجا مسوولیت نویسنده پیام، نگارنده و عامل پیام بررسی می‌گردد در معیاری که وجود آنها، متصل به ظهور اینترنت نیست.

گفتار نخست: مسؤلیت نویسنده پیام

نویسنده پیام، به واسطه انتشار نوشته‌اش بروی صفحه وب، از دو جنبه مسؤل شناخته می‌شود یا آن را از طریق یک ناشر حرفه‌ای یا غیر حرفه‌ای منتشر می‌کند و یا اینکه خودش از طریق صفحه وب اختصاصی‌اش مبادرت به انتشار آن می‌نماید. بنابراین اگر شرایط لازم برای تحقق مسؤلیت کیفری جمع گردد، بخاطر ارتکاب جرم، قابل تعقیب کیفری خواهد بود. در این مورد، رویه‌های قضایی فراوانی وجود دارد یک مورد آن مربوط به پرونده پرفسور فوریسون در دادگاه عالی پاریس بود که متهم به جرم مطبوعاتی بخاطر انتشار نوشته‌های خلاف قانون در روزنامه بود. دادگاه با استناد به مواد ۱۱۲ و ۱۱۳ قانون جزای فرانسه و قواعد عمومی مطبوعات که جرم مطبوعاتی را جرمی محقق شده از طریق نوشته می‌دانستند، جرم پرفسور فوریسون را مطبوعاتی قلمداد کردند.

چند ماه بعد، هفدهمین شعبه دادگاه پاریس، یک مرافعه را که موضوع آن تخلف از قانون ۱۸۸۱ توسط یک نویسنده بود، بررسی نمود. نویسنده در دادگاه بدوی، به دلیل انقضای مهلت مرور زمان براساس ماده ۶۵ قانون ۲۹ ژوئیه ۱۸۸۱، مشمول قرار موقوفی تعقیب شد. اما

نگارش در شبکه‌های
اینترنت، جنبه بین‌المللی دارد
و مستلزم به کارگیری قوانین
و نظام‌های حقوقی گوناگون
است و از این رو، مشکل
تعیین دادگاه صالح و قانون
قابل اجراء، مطرح می‌شود

بخش اول: مسؤلیت از زاویه دید قدیمی

جرائم قابل تحقق در اینترنت بیشتر در زیر مجموعه، جرائم علیه حقوق اشخاص ثالث، قرار می‌گیرند. این جرائم شامل جرائم تعرض به درستکاری و نیکنامی اشخاص ثالث (هتاک و افتراء)، تحریک به خشونت، ارسال پیام‌های برخلاف اخلاق حسنه و مخالف با حیا و عفت و تصاویر خلاف عفت، تعرض به حقوق شخصی و زندگی خصوصی افراد یا صدمه به حقوق فکری می‌باشد. ما در اینجا، ضمانات اجرای کیفری و نیز مسؤلیت مدنی، وجبران خسارات وارده از این جرائم را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

به طور کلی، مسؤلیت کیفری با اجتماع سه عنصر، تحقق می‌یابد. اولین پایه مسؤلیت کیفری، عنصر قانونی است که عبارت از وجود یک متن قانونی است که یک عمل را

در بازشناسایی نویسندگان و عاملین اصلی کمک می‌کنند، تا حد زیادی از شمار محکومیت واسطه‌ها، کاسته شده و نویسندگان مجرم نیز مجازات می‌شوند.

گفتار دوم: مسوولیت انتشار یک وب سایت

ناشران وب سایت‌ها یا حرفه‌ای هستند و یا مبتدی. اکنون این سؤال مطرح می‌شود که آیا نظام مسوولیت نوشتاری کلاسیک به ناشر غیر حرفه‌ای که متصدی سایت شخصی که نوشته‌های نویسندگان دیگر را منتشر کرده است قابل تسری است یا نه.

پیش از ورود به این بحث، نظام مسوولیت قابل اجرا و برای ناشران حرفه‌ای را مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

بند اول: نظام مسوولیت قابل اجرا برای ناشران حرفه‌ای
بر اساس قانون سیزدهم دسامبر ۱۹۸۵ و بند سوم ماده ۹۳ قانون ۳۹ ژوئیه ۱۹۸۹ مسوولیت تمام عیار برای مرتبطین با خدمات سمعی - بصری و نوشتاری، در نظر

بر اساس قانون سیزدهم دسامبر ۱۹۸۵ و بند سوم ماده ۹۳ قانون ۳۹ ژوئیه ۱۹۸۹ مسوولیت تمام عیار برای مرتبطین با خدمات سمعی - بصری و نوشتاری، در نظر گرفته شده است که به متضررین، این حق را می‌دهد که از زنجیره‌ای از اشخاصی که موجب ضرر شده‌اند، حق خود را استیفاء کنند

گرفته شده است که به متضررین، این حق را می‌دهد که از زنجیره‌ای از اشخاصی که موجب ضرر شده‌اند، حق خود را استیفاء کنند بدین نحو که به واسطه فقدان یک کدام از آنها، دیگری ضامن باشد و البته شرط مسوولیت ناشران مقید به تحقق چند عامل است.

الف) قدرت بر نظارت: بر اساس بند سوم ماده ۹۳ قانون ارتباطات سمعی - بصری مصوب ۱۹۸۵؛ در صورتی مسوولیت نوشتاری در مورد ناشران صدق می‌یابد که قدرت نظارت بر انتشار داشته باشند با تحقق این شرط است که ناشر یا متصدی نشر، مسوولیت کیفری نسبت به آنچه انتشار داده است، پیدا می‌کند زیرا که نسبت به آنچه انتشار داده آگاه بوده است. و عنصر معنوی فراهم است. عنصر مادی جرم نیز مبادرت به نشر است که با ارتکاب این عمل، محقق شده است.

دادگاه تجدید نظر با این استدلال که جرم نویسنده، از جرائم مستمر می‌باشد و استناد به مرور زمان در جرائم مستمر غیر ممکن است، رأی دادگاه بدوی را نقض کرد. در مورد نویسندگان صفحات وب در اینترنت نیز رویه‌های قضایی کافی، وجود دارد اما با این وجود، تعقیب قضایی نویسندگان اینترنتی، به دو دلیل، همیشه آسان نیست.

(۱) نگارش در شبکه‌های اینترنت، جنبه بین‌المللی دارد و مستلزم به کارگیری قوانین و نظامهای حقوقی گوناگون است و از این رو، مشکل تعیین دادگاه صالح و قانون قابل اجرا، مطرح می‌شود. البته این مشکلات با بهره‌گیری از قواعد حل تعارض موجود در حقوق بین‌الملل، حل می‌شود. در یک مورد، یک پیام الکترونیکی از سوی یک تبعه آمریکایی از قلمرو آمریکا منتشر شد و در فرانسه، دادگاه پاریس، قانون فرانسه را در مورد آن اجرا کرد. با این وجود، به نظر می‌رسد که دادگاههای آمریکا، چندان با تصمیم دادگاه پاریس به دلیل اختلاف نظامهای حقوقی این دو کشور، موافق نباشند. «میشل ویوان» می‌گوید این یک موقعیت نادر و استثنایی نیست و در سطح سیاسی نیز تأثیر گذار است. به نظر وی، سیاست در برخی موارد بر تصمیم‌گیری‌های ملی تأثیر می‌گذارد از جمله در مواردیکه افراد محکوم شده، ممنوع الورد به قلمرو جمهوری هستند. بنابراین نتایج حاصله از این وضعیت، نمی‌بایست مورد بی‌دقتی قرار گیرد.

اتحادیه دانشجویان یهودی فرانسه (UEFJ) بر همین اساس گروههای نه‌گانه فراهم کنندگان اینترنت که در فرانسه مستقر بودند، به دلیل انتشار پیامهای زبان آور موجود در شبکه، مسؤل شناخته شدند یقیناً این امر، موجب تسری مسوولیت به آنها در کنار محکومیت نویسنده خواهد شد و دادسراها، درگیر شکایتهای مطروحه از سوی شکایتی خواهند بود که تقاضای تعقیب قضایی فراهم آورندگان اشتراک و اتصال به شبکه‌های ارتباطی، را داده‌اند.

(۲) دلیل دوم: ناشناس بودن نویسندگان صفحات وب است معمولاً صفحات وب، یا بدون نام نویسنده انتشار می‌یابند و یا اینکه دارای نام مستعار می‌باشند. بنابراین نام واقعی نویسنده پیام، همچنان پنهان از دیدگان عموم است. بنابراین شاکیان شکایت خویش را متوجه واسطه‌های فنی اینترنت می‌نمایند. در مرافعه «ALTERN B» که Estelle Hallyday علیه «Volentin Lacambye» مطرح نمود، این مسأله، نمود پیدا کرد. زیرا شاکی علت شکایت را انتشار تصاویر مانکن‌ها توسط متشاککی عنه، عنوان نموده بود. این موضوع با اتکاء به مسوولیت فراهم آورندگان خدمات اشتراک قابل تحلیل است البته خوشبختانه با ظهور ابزارهای فنی که

ب) اعلام قبلی: براساس دیدگاهی که پایگاه اطلاعاتی (سایت) را مانند یک خادم ارتباطات سمعی - بصری فرض می‌کند، همه اطلاعات آن می‌باید از مفاد ماده ۴۳ قانون سی‌ام سپتامبر ۱۹۸۶ که مرتبط با آزادی ارتباطات صوتی - تصویری می‌باشد، تبعیت نماید. که رعایت امانت در اعلام قبلی به آفریننده خدمات نزد مدعی العموم بدایت است. بنابر ماده ۳۷ آن قانون، مؤسسه یا متصدی انتشار می‌بایست مقررات مربوط به اعلام نام نویسنده را رعایت کند و گر نه خودش مسؤل نگارش خواهد بود.

بند دوم: مسوولیت ناشر غیر حرفه‌ای

لازم به تاکید است که وجود اعلام قبلی برای بسیاری از آفرینندگان صفحات وب، مجهول است. گزارش Lalan-do براساس ماده ۴۳، مقررات مربوط به نظارت بر خطوط ارتباطی را مد نظر داشت و قانون ۱۹۸۶ را در مورد اشخاص حقیقی و حقوقی که آثارشان را در اینترنت انتشار داده

اگر متصدی سایت، خودش نگارنده مطالب زینبار باشد، به جرم مباشرت و اگر خودش نگارنده نباشد، براساس بندهای شش و هفت ماده ۱۲۷ قانون جزای جدید فرانسه، به علت تسهیل در ارتکاب جرم، به جرم معاونت، تحت تعقیب کیفری قرار خواهد گرفت.

بودند، قابل اعمال می‌دانست زیرا که برخی از اشخاصی که بر روی اینترنت مطالبشان را منتشر می‌کنند مانند نویسندگان مطبوعات، علاقه مند به ثبت نام خود بروی اثرشان می‌باشند و این امر برای آنها تعهد ایجاد می‌کند

بنابراین مسوولیت نگارشی، در مورد آنها نیز صدق خواهد کرد. با این حال، نمی‌توان برای متصدیان سایتهای غیر تجاری، مسوولیت مدنی سنگینی، قائل شد به دو دلیل: (۱) ناشران غیر حرفه‌ای، کمتر از ناشران حرفه‌ای قادر به پرداخت خسارت هستند و برای آنها، جبران خسارت مدنی مشکل‌تر خواهد بود. همچنین خطوطی که ناشران غیر حرفه‌ای را به نویسندگان متصل می‌کند، کمتر مبتنی بر ملاحظات مالی قابل توجه، می‌باشد. به نظر می‌رسد که بسیار بی‌عدالتی است که متصدی این گونه سایتها را به پرداخت خسارتهای سنگین، محکوم نماییم.

(۲) به کارگیری مسوولیت کیفری در مورد آنها، تا حد

زیادی، مانع از اقدامات فوق خواهد شد و از سوء استفاده سایتهای غیر حرفه‌ای از معافیت از پرداختهای سنگین جلوگیری خواهد کرد. زیرا که اگر متصدی سایت، خودش نگارنده مطالب زینبار باشد، به جرم مباشرت و اگر خودش نگارنده نباشد، براساس بندهای شش و هفت ماده ۱۲۷ قانون جزای جدید فرانسه، به علت تسهیل در ارتکاب جرم، به جرم معاونت، تحت تعقیب کیفری قرار خواهد گرفت.

گفتار سوم: معافیت انتقال دهندگان اطلاعات

همانگونه که شرکتهای تلفنی پاسخگوی مضمون پیامهایی که از طریق خطوط ارتباطی تلفن انتقال می‌یابد نمی‌باشند. شرکتهای انتقال دهنده اطلاعات نیز در اینترنت نبایست مسؤل شمرده شوند. به دنبال ظهور «minitel» و دستورالعمل عمومی ارتباط از راه دور و ظهور شبکه «tele-tel» به کارگیری مقررات تولید اطلاعات، الزامی شده است. بنابراین شرکت «تله کام فرانس» هم مسوولیت را نمی‌پذیرد. البته دادگاه عالی در مورد پرونده Dragwian این نظر را تأیید کرد که نمایندگان «تله کام فرانس» به واسطه عدم اطلاع از آنچه توسط فراهم آورندگان خدمات در خطوط ارتباطی داخل شده بود، بری از مسوولیت هستند، البته در این مورد تفاسیر مخالف نیز وجود دارد. در نظامهای حقوقی «کامن لا» از قبیل آمریکا، محاکم همچنان یک شرکت ارتباط از راه دور را هنگامی که دلیلی بر محکومیت آن، از قبیل ماهیت خلاف قانون و اخلاق کالای حمل و نقل) یافت شود، محکوم می‌نمایند. به هر حال، علی‌رغم معافیت حمل و نقل کنندگان، نمایندگان شرکت‌های حمل و نقل اطلاعات، می‌بایست به محض آگاه شدن از وجود اطلاعات خلاف قانون و اخلاق در شبکه، آنها را از شبکه خارج نمایند.

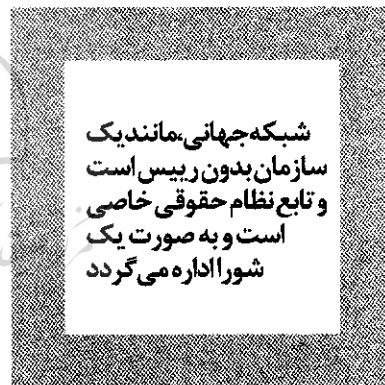
بخش دوم: ظهور عاملین نوین ارتباطی

بنیاد و اساس اینترنت، وجود عاملین نوین است که ارتباط هر یک از رایانه‌های شخصی به شبکه جهانی و دست یابی به اطلاعات موجود در شاهراه اطلاعاتی را ضمانت می‌کند. عاملین ارتباطی را واسطه‌های فنی می‌نامیم که تعهد پذیران اینترنت می‌باشند. در مورد واسطه‌های نوین و یا به عبارت دیگر واسطه‌های فنی اینترنت، متن حقوقی و قانونی مصرحی وجود ندارد تنها رویه‌هایی قضایی موجود است که با استناد به الگوهای قانونی در مورد واسطه‌های قدیمی (غیر اینترنتی) و ارجاع به قواعد عمومی مسوولیت، صادر شده‌اند.

گفتار اول: نظام کاهش مسوولیت

شبکه اینترنت، مانند یک کتابخانه بزرگ و یا یک انتشارات وسیع، دارای نقش حائز اهمیتی در عرصه اطلاعات است. در حقیقت تصور درگیر کردن مسوولیت یک شخص که اتصال به آثار نوشته شده به وسیله نویسنده را تضمین

می‌کند، بسیار مشکل است. قدرت نظارت و انتخاب یک اثر و نشر آن در شبکه های اینترنت، به مراتب کمتر از انتشارات سنتی است. از اینرو، در وضع قانون خاص در مورد مسؤلیت در اینترنت، اختلاف نظر فراوان است. اما رویه های قضایی آمریکا، یک استاندارد برای مسؤلیت آنها را در نظر گرفته اند. در دعوی مشهور «cubby» که موضوع آن انتشار پیام های هتاکانه بود. این استاندارد، به کار گرفته شده است. در این دعوی compuserver، مانند یک توزیع کننده ساده آثار قبل از انتشار، فرض شد. بنابراین استاندارد، اگر متصدی نشر، قدرت نظارت بر آنچه منتشر می‌کند و قدرت جلوگیری از نشر متون خلاف قانون را نداشته باشد، مسؤل نیست. در فرانسه، براساس قانون اجتماعی چهارم ژانویه ۱۹۶۷ - مرتبط با صغار، به صراحت ناشران را از فروش آثاری که کودکان را ترغیب به جرائم کوچک، دروغ، سرقت، هرزگی و ولگردی، انزجار و خشونت و... می‌کند، منع کرده است. مرافعه Alternb نیز در همین راستا، نمونه ای مناسب

است تا متصدیان نشر در اینترنت نیز مانند نویسنده مطبوعات و ناشران آثار سمعی - بصری - از قبیل سازندگان برنامه های تلویزیون، مسؤل باشند و همان قوانین در مورد آنها اعمال گردد. وزیر امور مالی دولت فرانسه نیز، این قیاس را مورد تأیید قرار داده است. گفتار دوم: نظام افزایش مسؤلیت

برخی از رویه های قضایی نیز مسؤلیت مازاد را مد نظر قرار داده اند. رویه قضایی آمریکا، در مرافعه «prodigy» برای واسطه های فنی نیز مسؤلیتی مازاد بر واسطه های قدیمی در نظر گرفته است. در اروپا نیز رویه های قضایی در مورد واسطه های فنی اینترنت به حل مشکلات تأثیرگذار بر نظم عمومی که از فقدان قوانین مربوطه ناشی می‌شود، کمک شایانی نموده است.

بند اول: مسؤلیت نگارشی در آمریکا

در جریان یک مرافعه، شبیه به آنچه که ما در مرافعه cubby برخورد کردیم، قضات اعتقاد داشتند که ناشران

پیام های الکترونیکی نیز مسؤل به شمار می‌آیند بنابراین، ناشران باید بر پیام های الکترونیکی نظارت داشته و از انتشارات یاوه گویی های الکترونیکی، خودداری ورزند و در صورتیکه نتوانند از انتشارات آن خودداری نمایند، اعلان و اختطاری بدهند که مشترک را از دستیابی به این اطلاعات بر حذر دارد در غیر این صورت مسؤل خواهند بود. **بند دوم: موقعیت واسطه های فنی در اروپا**

در برخی کشورهای اروپایی، اقتدار قضایی به کمک واسطه های فنی، به سمت بلوکه کردن اطلاعات گرایش پیدا کرده اند و این منجر به پالایش اطلاعات خلاف اخلاق و قانون از شبکه های جهانی می‌گردد. ما نقش فراهم آوردن گان خدمات اتصال و نیز اشتراک به شبکه های اطلاعاتی را مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

الف) فراهم آوری خدمات اتصال

بنابر آنچه گفته شد، اینترنت دارای یک مغز هدایتگر نیست بلکه چند کانونی است و ارتباطات به وسیله، شمار بسیاری از فراهم کنندگان اتصال، تضمین می‌گردد. بنابراین، شبکه جهانی، مانند یک سازمان بدون رییس است و تابع نظام حقوقی خاصی است و به صورت یک شورا اداره می‌گردد. بنابر اعتقاد برخی حقوقدانان، این پیکر آموزشگر اجتماع گرا که ساخته اندیشه انسان است، به سختی مسؤلیت پذیر می‌گردد. آنها معتقدند که اینترنت فاقد شخصیت حقوقی است، از این روست که ترجیح می‌دهند که شبکه چند کانونی تصور گردد به این معنا که مراکز اتصال متعدد موجود در اینترنت مسؤل داده های خلاف قانون بر روی صفحه وب هستند.

در مرافعه مربوط به آقای Felix Somn، مسؤل پیشین شرکت کمپوسرو آلمان که در تاریخ ۱۶ آوریل ۱۹۹۷ در برابر دادگاه مونیخ حضور یافت، به خاطر انتشار پیام های محتوی ترغیب به «پدوفیلی» و نیز عمل منافعی عفت با حیوانات و خشونت، مورد محاکمه قرار گرفت دعوی مطروحه به تاریخ ۱۹۹۵ هنگامیکه قدرتهای آلمانی به اقدامات شرکت فوق اعتراض کردند، مطرح شده بود و خواستار طرح دعوی در آمریکا به دلیل ثبت نام تجاری آن در آمریکا بودند ولی نام تجاری آمریکایی این شرکت، در سال ۱۹۹۶ ثبت شد. سرانجام Felix Somn در ۲۸ مه ۱۹۹۸ به دو سال حبس تعلیقی به همراه پرداخت صد هزار مارک جریمه محکوم شد. این تصمیم مدلل به دلائل نظم عمومی و حمایت از جوانان نیز بود. در فرانسه، فراهم آوردن گان خدمات اتصال به اینترنت، مسؤلیت مستقیم خدمات ارتباطات صوتی - تصویری را دار می‌باشند. براساس قانون ۲۹ ژوئیه ۱۹۸۲ (که در مورد آنها نیز به دلیل یکسانی ماهیت عملشان با ناشران خدمات سمعی -

بصری) قابل اعمال است آنها نیز مسؤل هستند. براساس دیدگاه «پروفیسور گاسین» واسطه‌ها، همانند مباشر جرم، دارای مسؤلیت می‌باشند بر همین اساس، به تاریخ ۶ ماه مه ۱۹۹۶ وکلای شرکت‌های Word-net و Francent به دلیل انتشار تصاویر «پدوفیلی» از سوی موکلانشان که براساس مواد ۲۲۳ تا ۲۲۷ قانون جدید جزا، قابل مجازات بود، در دادگاه حضور یافتند و محاکمه شدند.

ب) فرایند اشتراک

اشتراک دهندگان اینترنت نیز یکی از طرفین دعاوی هستند که موضوع آن، ضررهای ناشی از پیام‌های زیان‌آور به کاربران اینترنت است. اشتراک دهندگان نسبت به متصدیان صفحات وب، قدرت بیشتری بر پرداخت خسارت دارند و قابل دسترسی ترند. برای فهم بیشتر این مطلب، به مراجعه AlternB که متضمن مسؤلیت مدنی یک فراهم کننده خدمات اشتراک که تصاویر مربوط به Hallyday Estelle را منتشر کرده بود، می‌توان رجوع کرد.

به تاریخ نهم ژوئن ۱۹۹۸، یک قاضی، اعلام نمود که فراهم آورندگان خدمات اشتراک، ملزم به رعایت اصول اخلاقی و رعایت موازین قانونی و احترام به نظم عمومی و حقوق اشخاص ثالث می‌باشند. در اینجا بنیادهای مسؤلیت مدنی نگارشی، در مورد اشتراک دهندگان، اعمال شده است در این دعوی از سوی وکلای متضررین، انتشار یک روزنامه در وب سایت، همانند انتشار یک روزنامه در حالت عادی، موجب مسؤلیت برای اشتراک دهندگان که به منزله مدیران مسوول مطبوعات، قلمداد می‌شوند، می‌گردد اما قاضی دادگاه بدوی دیدگاه وکلاء را که اشتراک دهندگان اینترنت را تابع قانون جرائم مطبوعاتی می‌دانستند، رد کرد و تنها در صورتی آنها را مسؤل می‌دانست که پس از در دسترسی قرار گرفتن مطالب نزد اشخاص ثالث مبادرت به قطع برنامه‌های خود نمایند. این رأی مورد تجدید نظر قرار گرفت. دادگاه تجدید نظر در رأی مورخه ۱۰ دسامبر ۱۹۹۹ با نقض رأی دادگاه بدوی، اشتراک دهنده را به پرداخت سیصد هزار فرانک به عنوان اصل خسارت و خسارت تأخیر تأدیه، محکوم نمود.

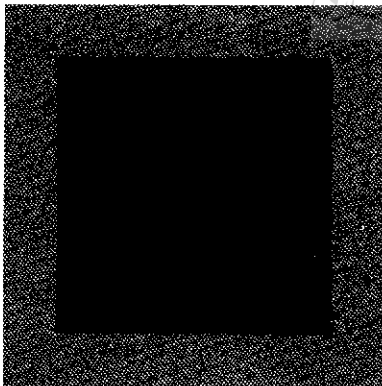
به طور خلاصه، در دعاوی از نوع فوق، اشتراک دهندگان به خودی خود، در نقش مدیر مسوول یک نشریه می‌باشند که مقالات ناشناس را انتشار می‌دهند و به طور طبیعی، مسؤلیت انتشار مطالب را براساس مقررات قانون جزای (۱۸۸۱) و نیز مواد ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ قانون مدنی، بر عهده می‌گیرند در نتیجه در این دعاوی غیر مباشرین بجای مباشرین طرف دعوی قرار می‌گیرند همچنین در ۸ دسامبر ۱۹۹۹ دادگاه نانت، سه اشتراک دهنده را بخاطر

انتشار تصاویر مربوط به «Lacoste Lynda» محکوم نمود. شرکت‌های Eybermediac EstereLes، نیز به دلیل انتشار مطالب هتاکانه، محاکمه شدند. دادگاه اعلام کرد که این شرکت‌های اشتراک دهنده، باید به حقوق اشخاص ثالث احترام بگذارند و با به کارگیری معیارهای نوین اطلاعاتی در تحقق این امر، دقت به خرج دهند، دادگاه، براساس نظام مسوولیت حقوق اجتماعی، اشتراک دهندگان را به حذف یا سانسور کردن اطلاعات خلاف قانون و اخلاق حسنه، ملزم می‌نماید.

بخش دوم: به سوی نظام مسؤلیت نوین

اینترنت با توجه به نقش ویژه آن، به سختی به یک «ابزار رایانه‌ای» قابل تشبیه است. به همین دلیل قانونگذار جهت تبیین قواعد حاکم بر اینترنت، ابتدا باید انواع ارتباطات صوتی و تصویری و ویژگی‌های آن را مشخص نماید. در راه تحقق این اهداف، دو راه موجود است که در این بخش بررسی می‌شود. گفتار نخست: نفی نظام مسؤلیت سنتی

پیش از تبیین ویژگی‌های نظام مسؤلیت نوین و انتقاد از نظام مسؤلیت سنتی، می‌بایست در وهله اول، برخی از شباهت‌های این دو نظام را با توجه به زاویه دید جدیدی که اجرای اینترنت به قانونگذار داده است، مطالعه کنیم. از این رو، مطالعه ساختار اینترنت نیز الزامی است.

بند نخست: ساختار اینترنت:

ساختار اینترنت از لحاظ پیچیدگی، به سیستم‌های بیولوژیکی و یا نظام‌های اجتماعی شباهت دارد. ادگار موریل، جامعه شناس مشهور، با تشبیه اینترنت به یک جامعه، عقیده دارد که اینترنت به چند دلیل، از نقطه نظر جامعه‌شناسی، قابل تحلیل است. بنابراین با توجه به چند کانونی بودن و به دلیل جنبه اجتماعی‌اش و با توجه به اینکه دارای مراکز متعدد کنترل می‌باشد که به طور سازمانی، فعالیت‌های بین‌المللی را هدایت می‌کند، اینترنت مانند یک جامعه آزاد، تحلیل می‌گردد.

اینترنت از حیث اینکه چند کانونی است و مراکز متعدد کنترل دارد، به دستگاه عصبی نیز قابل تشبیه است. به همین جهت، هیچ رسانه‌ای نقشی را که امروزه اینترنت داراست، ندارد. برای مثال، روزنامه‌های غیر الکترونیکی، در یک چهارچوب مشخص فعالیت می‌کنند و تحت نظارت یک شخصیت حقیقی یا حقوقی، قرار دارند. بنابراین با وجودیکه این مؤسسات دارای شعبات متعدد هستند اما تنها یک مرکز کنترل دارند. رسانه‌های دیداری و شنیداری مانند رادیو و تلویزیون نیز از همین وضع برخوردارند و با

اشتراک دهندگان به خودی خود، در نقش مدیر مسوول یک نشریه می‌باشند که مقالات ناشناس را انتشار می‌دهند و به طور طبیعی، مسؤلیت انتشار مطالب را بر اساس مقررات قانون جزای (۱۸۸۱) و نیز مواد ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ قانون مدنی، بر عهده می‌گیرند

وجودی که دارای شعبات مختلف و دفاتر فنی بسیاری هستند اما تحت نظارت یک شخصیت حقوقی یا حقیقی قرار می‌گیرند برای نمونه کانالهای مختلف رادیویی و تلویزیونی در فرانسه تحت نظارت شورای عالی رادیو و تلویزیون (CSA) و یا در کانادا زیر نظر شورای رادیو و ارتباط از راه دور کانادا (C.R.T.C) هدایت می‌شود. در حالیکه برنامه‌های رایانه‌ای اشتراک دهندگان خدمات اینترنت با وجودیکه به یک سیستم کلی وابسته‌اند اما هر کدام با سیستمهای دیگر نیز در ارتباط هستند.

این واسطه نوین، نقش بسیار مهمی را در ارتباطات میان علوم مختلف، ایفاء می‌کند. کاربران اینترنت می‌توانند هرگونه اطلاعاتی را که بخواهند، بر روی یک دیسکت فشرده، وارد کنند و در مدت چند دقیقه، تمامی داده‌های مذکور را دوباره منتشر کنند. بنابراین رسانه‌های داخلی فنی، نقش مهمی را در باز نمودن فایلهای اطلاعات، ایفاء می‌کنند.

بند دوم: سیستمهای «آنالوگ» و افزایش مسؤلیت

شاید اتکاء به یک فرایند آنالوگ (قیاسی)، برای تبیین کارکردهای عاملین دیجیتالی، اندکی نامعقول باشد. اما با توجه به ملاحظاتی مربوط به نظم عمومی و با عنایت به محدودیت سیستمهای مجازی و مستند به کارکردهای متفاوتی که عاملین اینترنت - مانند فراهم آورندگان خدمات اتصال یا فراهم آورنده خدمات اشتراک - دارا می‌باشند این امر، اجتناب ناپذیر خواهد بود. البته، برخی سیستمهای

مجازی، به گونه‌ای عمل می‌کنند که از افزایش مسؤلیت، توسط عاملین آنالوگ، جلوگیری می‌کنند.

ویژگی چند کانونی شبکه مرهون ارتباطات مراکز اتصال با همدیگر است. بنابراین در نظر نگرفتن مسوولیت موجب انتشار خدمات غیر قانونی و به اشتباه انداختن کاربران اینترنت می‌شود به همین جهت، آفرینش صفحات وب، با وجود اتکاء به فرایندی آنالوگ گونه، به صورت دیجیتالی صورت می‌پذیرد.

اکنون ما به طور کافی عناصر لازم برای پاسخ به قیاس مطرح شده به وسیله دنیس پیر دیوی، میان FAT و فراهم آورندگان خدمات ارتباطی براساس دکترین گاسین، را دارا می‌باشیم.

در حال حاضر، مسوولین Minitel، اتصال به خدمات قابل کنترل را ضروری می‌دانند و FATها، پیشنهاد ارتباط با یک شبکه اطلاع رسانی با خادمهای تصاعدی بی‌شمار را ارائه می‌کنند.

با عمومیت یافتن عمل FATها و افزایش شمار خادمها، اتصال به مجموعه فرآوردهای رایانه‌ای، مشکل تر می‌گردد و به تدریج، اینترنت مبدل به یک پیکره بزرگ اجتماعی می‌گردد که در این مجموعه، دستورالعملها جایگزین FATها می‌شود.

این پیکره اجتماعی، تحت فرمان یک یا چند شخصیت حقوقی معین نیست. با وجودی که شبکه جهانی اطلاع رسانی، ویژگی چند کانونی دارد، در قالب یک پیکره اجتماعی، جای می‌گیرد که رؤس دستورالعملهای FAT را اجرا می‌کند. اینترنت از طریق اتصال شبکه‌ها که حدود یک میلیون عامل در آن نقش دارند، به یک ارائه دهنده ویژه ارتباط تبدیل شده که به تعداد بیشماری کاربر خدمات ارائه می‌کند.

گفتار دوم: ابتکارات قانونی

رویه‌های قضایی نمی‌توانند به طور کامل بر غنای مباحثی که مطرح کرده‌ایم بیفزایند به همین جهت تبیین متون قانونی مرتبط با مانحن فیه نیز، ضروری است. از اینرو پیش از پرداختن به مبانی حاکم بر مسوولیت ناشی از طراحی صفحات وب، تعدادی از متون قانونی را که از منظر کلاسیک تدوین یافته‌اند، بررسی می‌کنیم.

بند نخست: رویکردی به زاویه دید کلاسیک:

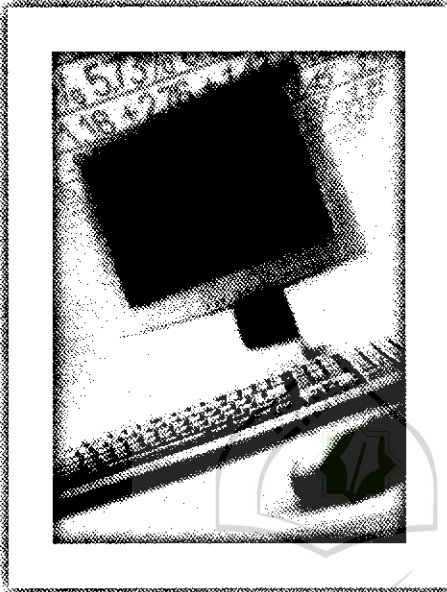
الف) شکست اصلاحات Fillon

چهارم ژوئن ۱۹۹۶، وزیر پست و ارتباطات فرانسه، تحولاتی را پدید آورد. با عنایت به بندهای (۱) و (۲) و (۳) ماده ۴۳ قانون ۳۰ سپتامبر ۱۹۶۸، برای فراهم آورندگان خدمات اتصال در صورت حصول دو شرط، مسؤلیت کیفری در نظر گرفته شد. شرط نخست آن است که قابلیت تعهدپذیری را داشته باشند و دوم آنکه ارائه خدمات اتصال توسط آنها، به وسیله کمیته نوین ارتباطی براساس قانون ۱۹۸۶ ممنوع باشد.

به نظر می‌رسد بند سوم ماده ۴۳ قانون مذکور، برای FAT یک مسؤلیت استثنایی ایجاد می‌کند. این امر موجب بهبود

ارائه خدمات ارتباطی و الزام آور شدن دستورالعمل‌های صادره از کمیته عالی ارتباط از راه دور می‌گردد. البته برخی معتقدند که در مواردی که استثناءات مسوولیت موجودند، قانون در موقعیت کنونی FAT - که می‌بایست همواره از فرآورده‌های انتشار یافته در شبکه‌های ارتباطی‌اش ضمانت کند - تغییری نمی‌دهد.

مؤسسه کاربران اینترنت نیز براساس بند سوم ماده ۴۳ قانون فوق الذکر، معتقد به استقرار تعهد بر ذمه ارائه دهندگان خدمات اینترنت در موارد پیش بینی شده در آن قانون می‌باشد و این امر را موجب بهبود ارائه خدمات ارتباطی رایانه‌ای می‌داند. سازمان مسؤل اینترنت در فرانسه، به عنوان یک فرمانروای فضاهای مجازی، FATها را مسؤل پیامدهای ناشی از تصمیماتش می‌کند و در حال حاضر همان نقشی را ایفاء می‌کند که CSA برای تلویزیون فرانسه ایفاء می‌کرد. قدرت این سازمان، تا جایی است که

**تشکیل «شورای اینترنت»
به عنوان یک سازمان
که عهده دار حل و فصل
مرافعات رایانه‌ای پیش
از احاطه به دادگاه باشد،
ضروری است.**

CDA، در فوریه ۱۹۹۶، برای مقابله با آگهی‌های خلاف عفت عمومی و خشونت آمیز که به وسیله سیستم‌های ارتباطی فرستاده می‌شوند، تدابیری را اندیشیده است. ماده ۲۲۳ (بندهای a,b) بر مسؤلیت آور بودن ارسال هرگونه پیامهای غیر اخلاقی، مخالف قانون و بر خلاف عفت عمومی به قربانیان جرم (اطفال کمتر از ۱۸ سال)، تأکید می‌کند.

CDA، موضوعات تعهد و پرداختهای متقابل را تحت تأثیر قرار داده است این امر با بکارگیری مستمر نظام مسؤلیت و شناخت و تمییز فعالیت‌های خلاف قانون و متضمن توهین به دیگران، می‌سر شده است. البته میزان مسؤلیت متعهد و قلمرو آن در قبال انتشار داده‌های خلاف قانون و اخلاق حسنه، در نصوص قانونی، به صراحت ذکر نشده است. در مورد ضمانت اجرای داده پردازی‌های خلاف قانون نیز نص صریحی موجود نیست.

بند دوم: مصادیق انتفای مسؤلیت پردازندگان اینترنت در نظام حقوقی آمریکا، پردازندگان رایانه تحت شرایطی از معافیت‌های قانونی برخوردارند که آنها را از تحمل آثار مسؤلیت، مدنی و کیفری ناشی از انتشار داده‌های رایانه‌ای، معاف می‌سازد. در نظام حقوقی اروپایی نیز شرایطی که منجر به معافیت داده پردازها از مسوولیت می‌گردد، پیش بینی شده است.

الف) شرایط معافیت در آمریکا

به موجب ماده ۲۳۰ قانون ارتباطات از راه دور (ACT) آمریکا که در سال ۱۹۹۶ اصلاح شده است، فراهم آوردن، ارائه دهندگان و کاربران داده‌های اینترنت، در صورت عدم احراز رابطه علیت میان جرم و عمل انتسابی به آنها و نیز در صورتی که تحت شرایطی چون ارعاب و اضطراب قرار گرفته باشند و یا از شناخت یک آگهی‌ها و داده‌های خلاف قانون عاجز باشند، معاف از مسؤلیت شناخته می‌شوند.

۱- دیجیتال می‌لونیم - کپی رایت (ACT):

استفاده کنندگان، داده پردازها و فراهم آوردن‌گان خدمات رایانه‌ای در صورتیکه داده‌ها و اطلاعات مورد حمایت قانون کپی رایت نباشند، مجاز به اقدامات مقتضی هستند. قانون تأکید می‌کند که کاربران اینترنت در صورتی که از اطلاعات سوء استفاده کنند و یا در آن تغییراتی اعمال دارند و یا از اطلاعاتی که مورد حمایت قانون کپی رایت

می‌تواند در عرصه قانونگذاری مداخله کند و معتقد است که براساس ماده ۷۶ قانون سی‌ام سپتامبر ۱۹۸۶، ضمانت اجرای تخطی از مقررات بند هفتم ماده ۴۳ قانون مذکور برای فراهم آوردن‌گان خدمات ارتباط صوتی و تصویری، برای ارائه دهندگان خدمات اینترنتی نیز قابل تسری باشد و بتوان آنها را به جریمه از ده هزار تا چهل هزار فرانک، محکوم کرد.

ب) خدمات ارتباطات در ایالات متحده آمریکا

پس از تغییرات قانون ارتباطات از راه دور در ۱۹۳۴،

باشد، رونوشت تهیه کند و یا نسبت به تکثیر آن اقدام کند، معاف از مسؤلیت نخواهند بود.

با توجه به آنچه گفته شد موارد معافیت از مسؤلیت بسیار محدودند و پیچیده تر از آنچه تصور می کنیم می باشد.

۲- پیشنهادات دستورالعمل کمیسیون اروپایی:

به موجب مواد ۱۲ تا ۱۵ دستورالعمل کمیسیون اروپایی (مصوب ۱۸ نوامبر ۱۹۹۸ و اصلاح یافته در یکم سپتامبر ۱۹۹۹) پیشنهاداتی مبنی بر معافیت واسطه از مسؤلیتهای مدنی و جزایی ارائه شده است که با برخی مسائل حقوق

دستورالعمل اروپایی، هنوز در قالب یک طرح می باشد که قابلیت اجرایی پیدا نکرده است. اما در صورت اجرای این دستورالعمل نیز مشکلات مربوط به حقوق اینترنت پابرجاست زیرا که تاکنون یک قانون جامع که متضمن اصول ثابت حاکم بر کلیه ارتباطات صوتی و تصویری از راه دور است، به تصویب نرسیده است.

تجارت الکترونیک در ارتباط است.

براساس مقررات مذکور، مسؤلیت فراهم آوردنندگان اتصال، به واسطه ها و ناقلین داده های الکترونیکی، تسری نمی یابد. در مورد اشتراک دهندگان خدمات اینترنتی نیز در هنگامی مسؤل شناخته می شوند که از غیر قانونی بودن داده های الکترونیکی و یا غیر قانونی بودن انتشار آن، مطلع باشند و این موضوع به آنها ابلاغ شده باشد. البته در این موارد نیز در صورتی که ابزارهای لازم برای قطع اتصال و ارائه خدمات موجود نباشد، متصدیان امر از مسؤلیت مقرر معاف خواهند بود. در مرافعه Estell. Hally day این امر مورد توجه قرار گرفت و خواننده پرونده به دلیل آنکه ابزارهای لازم برای قطع انتشارات خلاف قانونی را برای استفاده سریع و به موقع در دسترس نداشته است، از مسؤلیت پذیری و آثار آن، معاف شد.

براساس ماده (۱۵) دستورالعمل، واسطه ها متعهد به مراقبت از اطلاعاتی که انتقال می دهند یا ذخیره می کنند نیستند حتی دادگاه عالی نانت در دعوی که مربوط به واسطه های شبکه جهانی اطلاع رسانی می شد، حکم داد که آنها، مسؤل مراقبت از اطلاعاتی که اشتراک می دهند، نیستند. بنابراین اکنون دیگر محکومیت واسطه ها به دلیل عدم مراقبت از اطلاعات امکان ندارد. البته طرح این دستورالعمل، سرمشق گرفته از ابتکاراتی است که حقوقدانان آمریکا به کار گرفته اند و از این رو به نظام

حقوقی آمریکا شباهت دارد.

نتیجه گیری

دستورالعمل اروپایی، هنوز در قالب یک طرح می باشد که قابلیت اجرایی پیدا نکرده است. اما در صورت اجرای این دستورالعمل نیز مشکلات مربوط به حقوق اینترنت پابرجاست زیرا که تاکنون یک قانون جامع که متضمن اصول ثابت حاکم بر کلیه ارتباطات صوتی و تصویری از راه دور است، به تصویب نرسیده است.

تشکیل «شورای اینترنت» به عنوان یک سازمان که عهده دار حل و فصل مرافعات رایانه ای پیش از احاطه به دادگاه باشد، ضروری است. در نظر گرفتن معافیت برای واسطه های اینترنت تحت شرایط خاص، یکی از اصول حاکم بر حقوق اینترنت است. نخستین بار در ۲۷ مه ۱۹۹۹، برخی معافیتها برای اشتراک دهندگان خدمات اینترنت در نظر گرفته شد، بنابراین نصوص، واسطه های فنی در صورتی که از موضوع جرم اطلاع داشته باشند و نیز از غیر قانونی بودن انتشار یک داده، آگاهی داشته باشند، معاون در جرم شناخته می شوند و در غیر این صورت از مسؤلیت کیفری مبرا می شوند و این در صورتی است که پس از آگاهی از جرم بودن عمل مذکور، نسبت به اقدامات لازم جهت قطع انتشار داده ها تمامی امکانات و ابزارهای لازم را به کار گرفته باشند.

این نصوص تنها ناظر به معافیت واسطه ها از آثار مسؤلیت کیفری بوده و نسبت به مشغول الذمه بودن آنها در قبال متضررین، سکوت کرده است بنابراین نمی توان معافیت آنها را از مسوولیت مدنی براساس مقررات مذکور، ثابت نمود. البته در ۲۳ مارس سال ۲۰۰۰ میلادی مسؤلیت واسطه های فنی تابع شرایط خاصی شد. بدین شرح که واسطه ها در صورتی که خود مبادرت به آفرینش و تولید اطلاعات الکترونیکی کرده باشند و یا به محض اطلاع از غیر قانونی بودن انتشار داده ها، به قطع اتصال و انتشار آن اقدام نکرده باشند. و نیز در صورت عدم رعایت موازین حاکم بر داده پردازی و ناوبری، مسؤل شناخته می شوند.

طبق مقررات نوین، واسطه ها ملزم به تعیین هویت ارسال کنندگان و تولیدکنندگان اطلاعات (در صورت امکان) می باشند. این اصول قابل انتقادند. زیرا که با اصول حاکم بر زندگی خصوصی و فردی افراد منافات دارند.

به نظر می رسد که قوانین مربوط به رایانه ها، نیاز به بازنگری دقیق دارند افزون بر اینکه در برخی موارد - به ویژه در زمینه تجارت الکترونیک - خلاء قانونی وجود دارد.